

ПАКЕТ ЗА
УЧИТЕЛИ

ДЕМОКРАЦИЯТА В ЕС В ДЕЙСТВИЕ

Изразете мнението си чрез
Европейската гражданска
инициатива

Европейска
гражданска
инициатива

Поправено издание

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2025 г.

© Европейски съюз, 2025 г.

Политиката на Комисията за повторна употреба се прилага в съответствие с Решение 2011/833/ЕС на Комисията от 12 декември 2011 г. относно повторната употреба на документи на Комисията (ОВ L 330, 14.12.2011 г., стр. 39, ELL: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

Освен ако не е отбелязано друго, повторната употреба на настоящия документ е разрешена съгласно лиценз Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.bg>). Това означава, че повторната употреба се позволява, при условие че надлежно се посочи източникът и се укажат евентуалните промени.

За употребата или възпроизвеждането на елементи, които не са собственост на Европейския съюз, трябва да се поиска разрешение директно от носителите на авторско право. Европейският съюз не притежава авторско право по отношение на следните елементи: Корица: © Shutterstock/tai11

Print ISBN: 978-92-68-29574-8
PDF ISBN: 978-92-68-29573-1

doi:10.2792/7871421
doi:10.2792/5921040

KA-01-25-010-BG-C
KA-01-25-010-BG-N

ВЪВЕДЕНИЕ	2
ТЕМА 1: КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЕС	4
ТЕМА 2: ДЕМОКРАЦИЯТА В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ	12
ТЕМА 3: ЕВРОПЕЙСКАТА ГРАЖДАНСКА ИНИЦИАТИВА	18
ТЕМА 4: РАЗВИВАНЕ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКА ГРАЖДАНСКА ИНИЦИАТИВА	22
ИЗХОДЕН ТЕСТ	26
КЛЮЧ С ОТГОВОРИ НА ИЗХОДНИЯ ТЕСТ	28
ИНФОРМАЦИОНЕН ЛИСТ ЗА ДОГОВОРИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ	29
ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ НА ЕС (ИЗБРАНИ)	32
ЗАКОНОДАТЕЛЕН ПРОЦЕС НА ЕС	33

Въведение

Целта на този образователен модул е да запознае учениците с темата за участието в демократичните процеси на Европейския съюз и да им даде знанията и уменията, за да могат да упражняват правата си на граждани на ЕС. Като част от това изследване модулът е фокусиран върху Европейската гражданска инициатива. До края на модула учениците ще имат ясна представа каква е целта на инициативата, как действа, как се вписва в по-широкия контекст на демокрацията в Европейския съюз и как могат да я използват, за да предизвикат промяна в света, в който живеят.

Какво представлява Европейската гражданска инициатива?

Европейската гражданска инициатива дава възможност на гражданите на ЕС да влияят върху политиките на ЕС, като включват в европейския дневен ред въпросите, които са най-важни за тях. Гражданската инициатива обединява хора от различни държави на ЕС, които събират подписи и отправят искане към Европейската комисия да изготвя предложения за закони в областите, в които Комисията има правомощия за действие. Това е начин на действие „от долу нагоре“ за предизвикване на политически дебат и повишаване на осведомеността за общи каузи, които обединяват хората през границите. Инструментът стартира през 2012 г. и вече дава плодове след няколко инициативи, довели до конкретни законодателни предложения от Европейската комисия.

Защо учениците трябва да учат за участието в демократичните процеси на ЕС с фокус върху Европейската гражданска инициатива?

В силната и процъфтяваща демокрация гражданите могат свободно да изразяват възгледите си. Те могат ефективно да упражняват изборителните си права, да участват в обществените обсъждания и по този начин да определят своето бъдеще. Тези трудно извоювани права образуват основите на демокрацията и са заложили в сърцето на Европейския съюз.

Демокрацията е една от основните ценности, върху които е изграден Европейският съюз. Въпреки това демокрацията не може да се приема за даденост. Тя трябва активно да се отглежда, а гражданите трябва да участват в демократичните процеси, до които имат достъп. За тази цел те трябва да разбират процесите. Докато повечето ученици знаят, че има избори за членове на Европейския парламент, важно е да знаят също, че те могат да предизвикат промяна по въпроси, които ги вълнуват силно чрез други инструменти, като например Европейската гражданска инициатива — основно право на ЕС, въведено от Договора от Лисабон през 2009 г.

В природата на Европейската гражданска инициатива е заложен дух на сътрудничество, тъй като изисква от гражданите да работят не само със съмишленици в собствената си държава, но и да намират подкрепа в няколко различни държави членки. Ето защо запознаването с Европейската гражданска инициатива е и урок по сътрудничество, организация, убеждаване и постоянство.

Какво съдържа образователният модул?

Модулът се състои от четири тематични раздела, всеки с различен фокус, като започва от обща информация за Европейския съюз и стига до конкретна информация и дейности, свързани с Европейската гражданска инициатива, както следва:

- 1) Кратко представяне на Европейския съюз
- 2) Демокрацията в Европейския съюз
- 3) Европейската гражданска инициатива
- 4) Разработване и популяризиране на европейска гражданска инициатива

В модула са предоставени следните материали:

- Пакет за учители, съдържащ инструкции за всеки урок, ключ с верните отговори, допълнителна информация и връзки за по-нататъшни занимания.
- Пакет за ученици, предназначен за работа в клас и домашна работа под формата на преговор и допълнителни занимания. Посочени са връзки към съответните уебсайтове, достъпни на всички официални езици на ЕС.
- Презентации (PowerPoint), които са предназначени за работа в клас и съдържат текст и видеоклипове.
- Връзки към видеофайлове. Видеоматериалите са налични на всички официални езици на ЕС.
- Допълнителни дейности под формата на работа по проекти.
- Информационен документ за историята на Европейския съюз.
- Информационен документ за областите на действие на ЕС.
- Тест за проверка на наученото.

Как трябва да се преподава модулет?

Модулът е съставен така, че да се използва гъвкаво. Макар че е организиран в четири тематични раздела, можете спокойно да адаптирате материала към условията си на преподаване (размер на класа, оборудване, налични часове и др.). Обърнете внимание, че секциите с допълнителна информация в плана на урока са само за справка. Дейностите за проучване могат да се задават за домашна работа или да се извършват в час, ако времето и оборудването позволяват.

Ако времето е ограничено, основната информация може да бъде представена в четири урока. Ако разполагате с повече време, има много области, които могат да бъдат изучени и обсъдени по-задълбочено или да поставят основата за проектна работа. На края на всеки раздел може да бъде намерена проектна дейност по избор.

Какви методологични подходи се използват в модула?

Материалът е оформен така, че да се използват няколко подхода на преподаване/учене:

- Пряко представяне
- Групов дискусия
- Групов работен
- Проектна работен
- Индивидуално проучване
- Изследователска работен
- Решаване на проблеми
- Ролеви игри
- Заснемане на филм

Можете обаче спокойно да използвате други подходи, които според Вас ще помогнат на учениците да разберат и запомнят информацията, включена в темите.

Терминология

Въпреки че бяха положени максимални усилия използването на специализирани термини да се сведе до минимум, някои понятия трябва да бъдат въведени, за да могат да бъдат обсъждани. Помощ за термините, използвани във връзка с Европейския съюз, може да бъде намерена на адрес <https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary.html?locale=bg>. Обърнете внимание, че можете да изберете предпочитания от Вас официален език.

ТЕМА 1: Кратко представяне на ЕС

ПЛАН НА УРОКА

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ:

- Определяне на ценностите на ЕС
- Представяне на Шенгенското пространство и единния европейски пазар
- Определяне на областите на действие на ЕС

УЧЕНИЦИТЕ ЩЕ НАУЧАТ:

- Как ЕС засяга живота им като цяло
- Че ЕС има конкретни области на компетентност, които оказват въздействие върху ежедневието им

УЧЕНИЦИТЕ ЩЕ УПРАЖНЯТ:

- Изследователските си умения
- Използването на уебсайта Europa
- Дискусия/споделяне на информация

НЕОБХОДИМИ МАТЕРИАЛИ:

- Презентация в PowerPoint към тема 1
- Видеоклипове 1—3

Стъпки на урока

КАКВО ЗНАЕМ ЗА ЕС?

- 1) Напишете на дъската буквите ЕС. Помолете учениците да предложат думи или кратки изрази, с които свързват Европейския съюз. Запишете ги на дъската така, че да образуват облак от думи. Това може да се получи и с приложение като Mentimeter (по избор).
- 2) Насърчете класа да отдели няколко минути за разсъждения върху това, което са предложили, например дали чувството най-общо е положително или отрицателно. С какво свързват ЕС учениците?

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЕС

- 3) Пуснете видеоклип 1 (**слайд 2 от презентацията в PowerPoint**). Във видеоматериала са показани основните постижения на Европейския съюз. Попитайте учениците дали разпознават/могат да разберат всяко от тях.

Примери: Корпус за солидарност (млади хора, които помагат в общностите си); бежанци; демокрация; солидарност („Шарли ебдо“); Нобелова награда за мир; създаването на Европейския съюз; обединението на Германия; Договорът от Рим (1957), с който се създава Европейската икономическа общност.

- 4) Обяснете, че Европейският съюз е изграден върху серия от договори, към които се придържат всички държави членки. Те определят целите и ценностите, които се подкрепят от всички членове, както и областите, в които Европейският съюз може да действа. Насочете учениците към стр. 26 от **Пакета за ученици**. Това може да е полезно като домашна работа на учениците или да се използва като тема на отделен урок при желание.

ЦЕННОСТИ НА ЕС

- 5) Пуснете видеоклип 2 (**слайд 3 от презентацията**). Във видеоклипа са представени шестте ценности на Европейския съюз.

„Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства. Тези принципи са основополагащи за държавите членки в общества, чиито основни характеристики са плурализмът, недопускането на дискриминация, толерантността, справедливостта, солидарността и равенството между жените и мъжете.“

Член 2 от Договора от Лисабон

- 6) Покажете **слайд 4 от презентацията**. Ако не използвате PowerPoint, помолете учениците да разгледат стр. 1 от **Пакета за ученици**.
- 7) Обяснете, че ЕС има 6 основни ценности, които са в основата на всички политики и действия на ЕС.
- 8) Използвайте шестте ценности от презентацията в PowerPoint или запишете на дъската следното:
- Човешко достойнство
 - Свобода
 - Демокрация
 - Равенство
 - Правова държава (върховенство на закона)
 - Човешки права

Насочете класа към стр. 1 от **Пакета за ученици**. Разделете след това класа на малки групи. Помолете всяка група да подреди ценностите по реда на важността им за тях. Те трябва да са в състояние да обосноват мнението си и да дадат определение на ценността. За помощ използвайте бележките по-долу. Имайте предвид, че няма „правилен“ ред.

ОСНОВНИТЕ ЦЕННОСТИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ЧОВЕШКОТО ДОСТОЙНСТВО

Понятието за човешко достойнство е убеждението, че всички хора имат специална ценност, която е свързана единствено с тяхната човешка същност. То няма нищо общо с тяхната класа, раса, пол, религия, способности или друг фактор, различен от това, че са човешки същества.

Човешкото достойнство обосновава човешките права. Когато хората са разделени и ценността им се основава на характеристики като класа, пол, религия и т.н., това създава неравнопоставени общества, в които властва дискриминацията. Хората, на които се отдава по-голяма ценност, получават привилегировано отношение. Всеки, който не се вписва в привилегированата категория, може да бъде изоставен или потиснат.

СВОБОДА

Свободата на движение дава на гражданите правото да се движат и пребивават свободно в рамките на Съюза. Личните свободи, като зачитане на личния живот, свободата на мисълта, религията, събранията, на изразяване на мнение и на информация, се защитават от Хартата на основните права на ЕС.

ДЕМОКРАЦИЯ

Европейският съюз функционира въз основа на представителната демокрация и демокрацията на участието. Да си европейски гражданин означава да се ползваш от политически права. Всеки пълнолетен гражданин на ЕС има правото да бъде избран и да гласува в избори за Европейския парламент. Гражданите на ЕС имат правото да бъдат избирани и да гласуват в своята държава на пребиваване или произход. Гражданите могат също директно да влияят върху политиката на ЕС чрез инструменти като Европейската гражданска инициатива.

РАВЕНСТВО

Равенство означава равни права на всички граждани пред закона. Принципът на равенството между мъжете и жените е в основата на всички европейски политики и е основата за европейската интеграция. Той се прилага във всички области. Принципът за равно заплащане за равна работа стана част от Договора от Рим през 1957 г.

ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА

ЕС се основава на върховенството на закона. Всичко, което ЕС прави, е основано върху договори, доброволно и демократично приети от държавите в него. Законите и правосъдието се поддържат от независима съдебна система. Държавите в ЕС предоставиха окончателна компетентност на Европейския съд, чиито решения трябва да се зачитат от всички.

ЧОВЕШКИ ПРАВА

Човешките права се защитават от Хартата на основните права на ЕС. Те обхващат правото на недискриминация на основание пол, расов или етнически произход, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, правото на защита на личните данни и правото на достъп до правосъдие.

- 9) Групите се приканват да споделят избраните от тях предпочитани ценности и да обосноват този избор пред класа. Дайте възможност на всяка група да представи накратко идеите си, а след това — още няколко минути за групова дискусия.

ШЕНГЕНСКОТО ПРОСТРАНСТВО

- 10) Попитайте учениците кои (ако има такива) държави членки на Европейския съюз са посещавали, а след това — дали някои от тях са посещавали държави извън Съюза. Помолете ги да сравнят опита си от тези преживявания. Насочете ги да мислят по отношение на лесно преминаване на границите, продължителност на престоя, изисквания за визи и т.н.

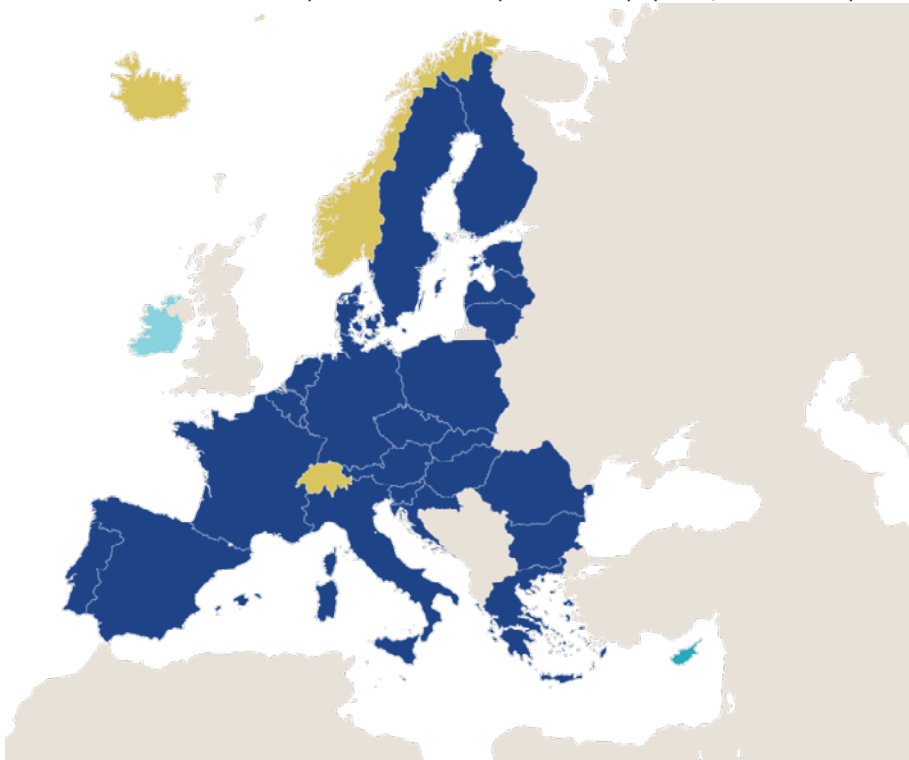
Шенгенското пространство, в което няма граници, гарантира свободното движение на повече от 400 милиона граждани на ЕС едновременно с граждани на държави извън ЕС, живеещи в ЕС или посещаващи ЕС като туристи, студенти на обменни начала или със служебни цели (всички законно пребиваващи в ЕС).

- 11) Покажете **слайд 5 от презентацията**. Ако не използвате PowerPoint, напишете „Шенгенско пространство“ на дъската.

- 12) Помолете учениците да запишат всички шенгенски държави, за които могат да се сетят, в своя **Пакет за ученик** (стр. 2). След това покажете **слайд 6 от презентацията**. Ако не използвате PowerPoint, прочетете отговорите от информационното каре.

- Държава – членка на ЕС, която прилага изцяло шенгенските правила
- Държава – членка на ЕС, която не прилага изцяло шенгенските правила
- Държава — членка на ЕС, която е в процес на въвеждане на цялостно прилагане на шенгенските правила
- Държава извън ЕС, която прилага изцяло шенгенските правила

© Европейски съюз, 2025.

Членове на Шенгенското пространство (юни 2025):

Австрия, Белгия, България, Германия, Гърция, Дания, Естония, Исландия, Испания, Латвия, Литва, Лихтенщайн, Люксембург, Малта, Нидерландия, Норвегия, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Хърватия, Чехия, Швейцария и Швеция.

Кипър все още е (юни 2025 г.) държава кандидат-член. Република Ирландия излезе от споразумението.

https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area_bg?etrans=bg

ЕДИННИЯТ ПАЗАР И МИТНИЧЕСКИЯТ СЪЮЗ

- 13) Пуснете видеоклип 3 (**слайд 7 от презентацията**). Във видеоклипа се обясняват предимствата на единния пазар.

- 14) Покажете **слайд 8 от презентацията** или напишете на дъската: Стоки, Капитал, Услуги, Хора. Обяснете, че всички те се радват на свободно движение в рамките на единния пазар.

- 15) Разделете класа на четири групи и задайте по една от свободите на всяка група. Дайте на групите няколко минути да помислят за предимствата на тези свободи от гледна точка на а) бизнеса и б) гражданите на ЕС. Помолете ги да помислят за начини, по които са се възползвали лично.

Свободно движение на стоки

Свободното движение на стоки означава, че няма мита и количествени ограничения между държавите членки. Това означава, че доставчиците могат свободно да продават стоките си в целия ЕС без ограничения, което им дава възможност да разширят бизнеса си.

Потребителите могат свободно да купуват от целия Съюз и да търсят най-добрата оферта.

Стандартизирането в целия Съюз означава, че потребителите могат да са сигурни, че продукт, купен от която и да е държава членка, е произведен в съответствие със същите минимални стандарти по отношение на въпроси като ефективност и безопасност. Правата на потребителите също са защитени, независимо откъде купуват в ЕС.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/bg/sheet/38/free-movement-of-goods>

Свободно движение на капитали

Свободното движение на капитали дава възможност на гражданите да извършват редица операции в чужбина, като например да откриват банкови сметки, да купуват акции в чужди компании, да инвестират там, където е най-добрата възвращаемост, и да купуват недвижими имоти.

Европейските компании могат да инвестират във и да притежават други европейски компании, както и да участват активно в управлението им. Те могат да набират средства, например заеми, където са най-евтини.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/bg/sheet>

Свободно движение на услуги

Професионалистите и компаниите могат свободно да предоставят услугите си навсякъде в рамките на Съюза, както временно, така и постоянно. За да стане това, ЕС направи необходимото, за да улесни признаването на квалификациите в целия Съюз.

Например държавните поръчки за услуги (с някои изключения) вече се обявяват в целия ЕС, което дава възможност на компании/консорциуми от всички държави в ЕС да подават оферти. По този начин компаниите получават възможност за приходи, а държавите — да избират най-благоприятната от по-широк кръг оферти.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/bg/sheet/40/freedom-of-establishment-and-freedom-to-provide-services>

Свободно движение на хора

Гражданите на ЕС имат правото да отидат във всяка държава от ЕС, за да живеят, работят, учат, търсят работа или да се пенсионират. Те могат да пребивават в друга държава от ЕС до 3 месеца, без да се регистрират там, но може да е необходимо да съобщат за присъствието си. Единственото изискване е да притежават валидна национална лична карта или паспорт. Ако останат за повече от 3 месеца, трябва да се регистрират. Свободата на движение за работниците предполага премахването на дискриминацията въз основа на националност по отношение на наемането на работа, заплащането и други условия на труд и заетост. Нещо повече, този член предвижда, че работниците в ЕС имат право да приемат отправено предложение за работа, да се придвижват свободно в рамките на държавата, да останат с цел заетост и да останат след това при определени условия.

https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/residence-rights/index_bg.htm#eu-citizen

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/bg/sheet/41/free-movement-of-workers>

ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ

16) Покажете **слайд 9 от презентацията в PowerPoint** или посочете на учениците информационния лист на стр. 30 от **Пакета за ученици**.

Европейският съюз може да действа само в онези области, за които са му дадени правомощия от държавите членки чрез договорите за ЕС.

17) Помолете учениците да отговорят в **Пакета за ученици** (стр. 3) в коя област на действие попадат следните случаи:

1. Получавате най-малко двегодишна гаранция, когато купувате нов лаптоп. (Защита на потребителите)
2. Ако полетът Ви има продължително забавяне или е отменен, получавате компенсация. (Транспорт)
3. Квалификациите Ви в една държава от ЕС се признават в друга. (Единен пазар)
4. Минимален отпуск от 20 дни всяка година за работещите на пълен работен ден. (Заетост и социални въпроси)
5. Максималното количество треска, което е разрешено за улов от рибарите. (Рибарство)
6. Количеството енергия (газ/електричество), което трябва да идва от възобновяеми енергийни източници, като например слънчева и вятърна енергия. (Енергетика)
7. Максималният разрешен обем фини частици във въздуха. (Околна среда)

Договорите посочват кой може да приема закони и в кои области: ЕС, националните правителства или и двете. Обяснете, че ЕС има различни [нива на компетентност](#):

Европейският съюз има три нива на компетентност (**слайд 9 от презентацията**):

- a) Изключителна компетентност, при която само Съюзът може да приема законодателни актове, а държавите членки могат само да ги прилагат (напр. митнически съюз, правила на конкуренцията за единния пазар, парична политика за държавите от еврозоната)
- b) Споделена компетентност, при която държавите членки могат да изготвят законодателни актове и да приемат правнообвързващи мерки, ако Съюзът не го е направил (напр. селско стопанство, рибарство, околна среда, защита на потребителите, транспорт, енергетика и др.)
- c) Допълваща компетентност, при която ЕС приема мерки в подкрепа или допълнение на политиките на държавите членки (напр. опазване и подобряване на човешкото здраве, промишленост, култура, туризъм, образование, професионално обучение, младеж и спорт, гражданска защита, административно сътрудничество) (**слайд 10 от презентацията**)

<https://eur-lex.europa.eu/BG/legal-content/summary/division-of-competences-within-the-european-union.html>

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ НА УРОКА

18) Уверете се, че учениците разбират какво трябва да направят за домашна работа в **Пакета за ученици** (стр. 5—7).

- 19) За да приключите урока, помолете учениците да помислят и след това накратко да обсъдят информацията, която са научили за пръв път по време на урока.

ИЗБИРАЕМА ДЕЙНОСТ

За следващия урок помолете учениците да записват нещата, които срещат в ежедневието си и които са повлияни от законодателството на ЕС. Учениците споделят какво са открили в началото на следващата тема.

Ключ с отговори към обобщението на урок 1

Упр. 1) 1b, 2d, 3c, 4a, 5e

Упр. 2) I. b, II. e, III. c, IV. d, V. a

Упр. 3) Собствени отговори на учениците:

достойнство, свобода, демокрация, равенство, върховенство на закона, човешки права.

Упр. 4)

- a) Н (Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария)
- b) Т
- c) Н (Все още ни трябва документ за самоличност на летищата, за регистриране в хотел и т.н. Много държави освен това изискват хората да носят някакъв вид документ за самоличност)
- d) F (България и Румъния са пълноправни членки на Шенген от януари 2025 г.)
- e) Н (Няма имиграционни проверки също между Испания и Франция. Но дори и ако влиза във Франция през държава, която не е членка на ЕС, приятелят има шенгенска виза, която е валидна във Франция).

Упр. 5)

- a) Капитали/хора
- b) Услуги/капитали
- c) Стоки/капитали
- d) Стоки/капитали
- e) Хора

Упр. 6) Собствени отговори на учениците

Упр. 7)

- a) Споделена
- b) Допълваща
- c) Изключителна

ТЕМА 2: Демокрацията в Европейския съюз

ПЛАН НА УРОКА

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ:

- Представяне на идеята за демокрация на участието
- Представяне на основните законодателни органи на ЕС
- Обяснение на начина на изготвяне на законите на ЕС
- Представяне на идеята за Европейска гражданска инициатива

УЧЕНИЦИТЕ ЩЕ НАУЧАТ:

- Кой са основните институции на ЕС
- Как ЕС изготвя и приема закони
- Как те могат да влияят върху политиката на ЕС

УЧЕНИЦИТЕ ЩЕ УПРАЖНЯТ:

- Изследователските си умения
- Използването на уебсайта Europa
- Обсъждане/споделяне на информация

НЕОБХОДИМИ МАТЕРИАЛИ:

- Презентация в PowerPoint към тема 2
- Видеоклипове 4—6

Стъпки на урока

- 1) Проверете домашната работа от предишния урок, включително данните от избираемата дейност, ако е изпълнена.

ВЪВЕДЕНИЕ

- 2) Напишете думата „Демокрация“ на дъската. Попитайте учениците какво разбират под този термин. Дайте им възможност да обсъдят какво знаят за демократичните институции в държавата си.

- 3) Покажете **слайд 2 от презентацията**. Обяснете, че в днешния урок ще говорите за два различни типа демокрация: представителна демокрация и демокрация на участието.

Представителната демокрация е форма на управление, при която хората **избират** представителите си (напр. членове на парламента), които те **упълномощават** да предлагат и приемат закони от тяхно име.

Демокрацията на участието се отнася за механизмите, чрез които гражданите **се включват в обществените процеси на вземане на решения**, като по този начин допълват представителната демокрация.

ОРГАНИТЕ ЗА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ НА ЕС

- 4) Покажете **слайд 3 от презентацията**. Обяснете, че ЕС има три главни институции, отговарящи за предлагането и приемането на законодателството: Европейската комисия, Европейския парламент и Съвета на Европа.

- 5) Покажете **слайд 4 от презентацията**. Представете информацията за Европейската комисия.

Какво прави Европейската комисия?

Предлага нови закони

Европейската комисия е единствената институция на ЕС, която има право да изготвя предложения за закони. Тези закони се приемат от Европейския парламент и Съвета на ЕС и с тях се:

- защитават интересите на ЕС и неговите граждани по въпроси, които не могат да бъдат решени ефективно на национално равнище
- изясняват технически подробности след консултации с експерти и с обществеността

Управлява политиките на ЕС и разпределя средствата от ЕС

- определя приоритетите на ЕС по отношение на разходите заедно със Съвета и Парламента
- изготвя годишни бюджети, които се одобряват от Парламента и Съвета
- следи как се изразходват средствата, като подлежи на контрол от страна на Сметната палата

Следи за прилагането на правото на ЕС

- заедно със Съда на ЕС осигурява условия правото на ЕС да се прилага правилно във всички държави членки

Представява ЕС на международно равнище

- представява всички държави от ЕС в международни организации, по-конкретно в областите на търговската политика и хуманитарната помощ
- преговаря по международни споразумения от името на ЕС

Състав

Политическото ръководство се осъществява от екип от 27 комисари (по един от всяка страна от ЕС). Начело на този екип стои председателят на Комисията, който решава кой за коя област на политиката да отговаря. Председателят се предлага от Европейския съвет (представяван от държавните и правителствените ръководители на държавите от ЕС), като се вземат предвид резултатите от изборите за Европейски парламент. След това председателят се одобрява от Европейския парламент. Другите членове се предлагат от съответните държави и преминават през процедура на одобрение, в която участват новият председател, Европейският парламент и Европейският съвет.

https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/european-commission_bg

- 6) Покажете **слайд 5 от презентацията**. Представете информацията за Съвета на Европейския съюз.

Какво прави Съветът на ЕС?

Договаря и приема законите на ЕС

Съветът е основен орган на ЕС за вземане на решения.

В повечето случаи той договаря и приема законодателни актове заедно с Европейския парламент. Състои се от министри от националните правителства на всички държави от ЕС.

Координира политиките на държавите членки

Съветът отговаря за координацията на политиките на държавите членки в конкретни области, като например:

- икономическите и фискалните политики
- образованието, културата, младежта и спорта
- политиката по заетостта

Разработва общата външна политика и политиката на сигурност на ЕС

Съветът определя и изпълнява външната политика и политиката за сигурност на ЕС въз основа на насоките, дадени от Европейския съвет. Тук се включват и помощта за развитие и хуманитарната помощ от ЕС, отбраната и търговията.

Сключва международни споразумения

Съветът възлага на Комисията мандат да договаря от името на ЕС споразумения между ЕС и страни извън ЕС и международни организации. В края на преговорите Съветът взема решение за подписването и сключването на споразумението.

Приема бюджета на ЕС

Съветът приема бюджета на ЕС съвместно с Европейския парламент.

Бюджетният период обхваща една календарна година. Той обикновено се приема през декември и започва да тече от 1 януари на следващата година.

<https://www.consilium.europa.eu/bg/council-eu/>

- 7) Пуснете видеоклип 4 (**слайд 6 от презентацията**) за изборите в ЕС. Попитайте учениците дали знаят кои са членовете на Европейския парламент от тяхната държава. Кога са били последните избори? Кога ще бъдат следващите избори? Важно ли е според тях да се гласува на изборите? Защо да? Защо не?

8) Покажете **слайд 7** от презентацията. Представете Европейския парламент.

Какво прави Европейският парламент?

Приема закони

- Приема законите на ЕС, заедно със Съвета на ЕС, въз основа на предложенията на Европейската комисия
- Взема решения относно международни споразумения
- Взема решения за разширяване на ЕС
- Преразглежда работната програма на Комисията и отправя искания за законодателни предложения.

Надзирава

- Осъществява демократичен надзор над всички институции на ЕС [тук използвайте опростен език, за да може учениците да разберат по-добре]
- Избира председателя на Комисията и одобрява Комисията като орган. Може да гласува вот на недоверие, който задължава Комисията да подаде оставка.
- Освобождава от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета, т.е. одобрява начина, по който се изразходва бюджетът на ЕС.
- Разглежда петиции на граждани и отправя запитвания.
- Обсъжда паричната политика с Европейската централна банка.
- Задава въпроси на Комисията и Съвета.
- Наблюдава избори.

Изготвя бюджета

- Приема бюджета на ЕС съвместно със Съвета.
- Одобрява дългосрочния бюджет на ЕС — „многогодишната финансова рамка“.

Състав

Изборите се провеждат на всеки 5 години. Броят на членовете на Парламента за всяка страна е приблизително пропорционален на нейното население: никоя страна не може да има по-малко от 6 и повече от 96 евродепутати, като общият им брой не трябва да надхвърля 750 (плюс председателя). В мандата 2024–2029 броят на евродепутатите е 719 плюс председателя. Членовете на ЕП се групират по политическа принадлежност, а не по националност.

Председателят представлява Парламента пред останалите институции на ЕС и външния свят и има последната дума при одобряването на бюджета на ЕС.

https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/european-parliament_bg

ЗАКОНОДАТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС

9) Помолете учениците да обяснят как се приемат законите в държавата им. Ако е необходимо, обяснете.

10) Пуснете видеоклип 5 (**слайд 8 от презентацията в PowerPoint**), в който се обяснява как се приемат законите в ЕС. Обяснете, че начинът, по който в ЕС се стига до решения, е такъв, че възгледите и потребностите на всички участващи страни да се вземат предвид: на ЕС като институция, на отделните държави членки и на гражданите на тези държави.

11) Покажете **слайд 9 от презентацията**. Използвайте блок схемата, за да проверите дали учениците разбират основните положения на процеса на вземане на решения.

Законодателният процес

Обърнете внимание, че това е опростено описание.

1. Европейската комисия предлага закони и политики по своя собствена инициатива. Тя може също така да отговаря на покани от страна на:
 - Европейския съвет (държавните или правителствените ръководители на държавите от ЕС);
 - Съвета на Европейския съюз (министрите от правителствата на държавите от ЕС);
 - Европейския парламент (пряко избиран от гражданите на ЕС);
 - Самите граждани, след успешна [Европейска гражданска инициатива](#).
2. Комисията провежда консултации със заинтересованите страни и гражданите, след което изпраща предложението си до Европейския парламент и Съвета на ЕС.
3. След това е вероятно да последва кръг от изменения/насрещни изменения.
4. Ако Европейският парламент и Съветът на ЕС в крайна сметка постигнат съгласие, предложението се приема.

Някои актове (регламентите и решенията) автоматично стават задължителни в целия ЕС от датата на влизането им в сила. Други (директивите) трябва да бъдат включени в националното законодателство от държавите в ЕС. Комисията следи дали законите на ЕС се прилагат правилно и своевременно и предприема действия, ако това не е така. В тази си роля Комисията е наричана „пазител на договорите“.

https://commission.europa.eu/law/law-making-process_bg

<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/bg/powers-and-procedures/legislative-powers>

ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ГРАЖДАНСКА ИНИЦИАТИВА (ЕГИ)

Европейска
гражданска
инициатива

- 12) Пуснете видеоклип 6 (**слайд 10 от презентацията**), който представя Европейската гражданска инициатива. Обяснете на учениците, че Европейската гражданска инициатива е начин, по който обикновените граждани могат да влияят върху политиката на ЕС — форма на демокрацията на участието.

За повече информация относно Европейската гражданска инициатива използвайте връзката по-долу (информацията е достъпна на всички езици на ЕС):

https://citizens-initiative.europa.eu/_bg

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ НА УРОКА

- 13) Проверете дали учениците разбират какво трябва да направят за следващия урок в **Пакета за ученици** (стр. 13—15).

- 14) Преди края на урока помолете учениците да се разделят по двойки и да помислят за три въпроса по съдържанието на урока, които да зададат на партньорите си. Учениците задават въпроси едни на други и отговарят.

ИЗБИРАЕМА ДЕЙНОСТ

Учениците изготвят кратка анкета за съучениците си, за да установят доколко са запознати с начина, по който функционира Европейският съюз, и за какво носи отговорност. Резултатите се анализират и обсъждат в клас.

Ключ с отговори към обобщението на урок 2

Упр. 1) а. Км Св б. П с. Км d. Св e. П Св f. Км g. П h. П Св

Упр. 2) а. 3 б. 1 с. 4 d. 6 e. 2 f. 5

Упр. 3) а. Н (само Комисията) б. Н (Парламента и Съвета) с. Т d. Т e. Н (само в областите на действие, за които има компетентност)

ТЕМА 3: Европейската гражданска инициатива

ПЛАН НА УРОКА

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ:

- Представяне на Европейската гражданска инициатива
- Подканете учениците да помислят за проблеми, които са важни за тях и могат да са от значение на равнището на ЕС.

УЧЕНИЦИТЕ ЩЕ НАУЧАТ:

- Какво представлява Европейската гражданска инициатива
- Правилата за провеждане на Европейска гражданска инициатива
- Какво трябва да се направи, за да бъде успешна кампанията

УЧЕНИЦИТЕ ЩЕ УПРАЖНЯТ:

- Планиране
- Съвместна работа в екип
- Мозъчна атака
- Сърфиране в уебсайтовете на ЕГИ и Еуропа

НЕОБХОДИМИ МАТЕРИАЛИ:

- Презентация в PowerPoint към тема 3
- Видеоклипове 6 и 7

Стъпки на урока

- 1) Проверете домашната работа от предишния урок, включително дали избираемата дейност е била изпълнена.
- 2) Учениците трябва да са подготвени да отговорят на следните въпроси:
 - a) Доколко следите механизмите на функциониране на Европейския съюз? Следите ли ги в социалните медии/по новините?
 - b) Демократичен ли е според Вас начинът, по който се вземат решения в Европейския съюз?
 - c) Има ли начини, по които според Вас Европейският съюз може да стане по-демократичен?

Отделете време за обсъждане и за събиране на идеи и впечатления от допълнителната дейност, ако е била реализирана.

ЕВРОПЕЙСКАТА ГРАЖДАНСКА ИНИЦИАТИВА — СЪПКИ

- 3) При затворен **Пакет за ученици** попитайте учениците какво са запомнили за ЕГИ от предишния урок. След това пуснете отново видеоклип 6 (**слайд 2 от презентацията в PowerPoint**).

Основни стъпки

1. Намерете още шест души от други шест държави от ЕС, които имат право да гласуват в европейските избори, за да образувате екип.
2. Определете целта си и подайте искане до Комисията за регистриране на инициативата.
3. След положително решение инициативата се публикува в уебсайта.
4. Съберете 1 милион подписа от поне 7 държави от ЕС в срок от 12 месеца (онлайн или на хартия).
5. Съберете изявленията за подкрепа, проверени от националните органи.
6. Изпратете инициативата си до Комисията.
7. Среща с Комисията.
8. Публично изслушване в Европейския парламент.
9. Отговор от Европейската комисия.
10. Последващи действия от Комисията във връзка с предложените действия, ако е приложимо.

Повече подробности можете да намерите тук: https://citizens-initiative.europa.eu/_bg

- 4) Попитайте какви стъпки трябва да се изпълнят, за да се създаде инициатива. Изслушайте отговорите, след което покажете **слайд 3 от презентацията** и помолете учениците да отворят **Пакета за ученици** на стр. 16.

КАКВО ТРЯБВА ДА СЕ НАПРАВИ, ЗА ДА ИМА УСПЕХ ЕДНА ЕВРОПЕЙСКА ГРАЖДАНСКА ИНИЦИАТИВА?

- 5) Като част от домашната си работа учениците трябва да подготвят следното: *Отворете https://citizens-initiative.europa.eu/_bg. Намерете инициатива, която сте готови да подкрепите. За следващия урок бъдете готови да обясните защо бихте подкрепили тази инициатива.* Помолете учениците (или изберете няколко) да споделят с класа какво са решили.
- 6) Попитайте учениците от класа дали са готови да подкрепят всички посочени инициативи. Има ли такива, които не биха могли да подкрепят? Защо?
- 7) Попитайте класа какво прави една ЕГИ добра. Помолете ги да помислят, най-общо, какви могат да бъдат елементите на успешната ЕГИ.

Предложени отговори:

- Трябва да е нещо, което засяга/е проблем за повечето от страните в ЕС.
- Трябва да е с широка подкрепа.
- Трябва да е нещо, за което може да се приеме закон (вместо само морален въпрос).
- Трябва да се изисква конкретно действие (не само „нещо трябва да се направи“).
- Трябва да има ясна връзка между това, което се иска от Комисията, и решението на проблема.

8) Пуснете видеоклип 7 (слайд 4 от презентацията).

9) Покажете **слайд 5 от презентацията** или помолете учениците да отворят стр. 30 от **Пакета за ученици**. Разделете класа на групи от по трима или четирима. Обяснете, че тази инициатива трябва да попада в една от областите на действие на ЕС, в която Комисията може да изготви предложение за законодателен акт. Помолете всяка група да измисли идея за инициатива, която да бъде в рамките на някоя от областите на действие. Дайте време за обсъждане и след това — на всяка група за представяне на обратната информация.

Примери за областите на действие на ЕС: Селско стопанство и права на животните, околна среда и климат, безопасност на храните, здравеопазване, защита на потребителите, култура и медии, образование, младеж и спорт, енергетика, недопускане на дискриминация, хуманитарна помощ, транспорт.

Разгледайте също:

https://citizens-initiative.europa.eu/faq-eu-competences-and-commission-powers_bg

За да сте сигурни, че Комисията може да предложи правен акт, трябва да потърсите изрично споменаване в Договора за функционирането на Европейския съюз. Вижте следните примери:

КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ НА ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ЧАСТ ТРЕТА ВЪТРЕШНИ ПОЛИТИКИ И ДЕЙНОСТИ НА СЪЮЗА

ДЯЛ XX ОКОЛНА СРЕДА

Член 192 (предишен член 175 от ДЕО)

1. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите, приемат решения относно действията, които Съюзът трябва да предприеме, за да постигне целите, посочени в член 191.

[EUR-Lex - 12012E192 - BG - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

12008E078

Консолидиран текст на Договора за функционирането на Европейския съюз - ЧАСТ ТРЕТА: ВЪТРЕШНИ ПОЛИТИКИ И ДЕЙНОСТИ НА СЪЮЗА - ДЯЛ V: ПРОСТРАНСТВО НА СВОБОДА, СИГУРНОСТ И ПРАВОСЪДИЕ - Глава 2: Политики относно контрола по границите, убежището и имиграцията - Член 78 (предишни член 63, точки 1 и 2, и член 64, параграф 2 от ДЕО)

Официален вестник n° 115 , 09/05/2008 стр. 0076 - 0077

Член 78

(предишни член 63, точки 1 и 2, и член 64, параграф 2 от ДЕО)

3. В случай че една или повече държави-членки се намират в извънредна ситуация, характеризираща се с внезапен приток на граждани на трети страни, Съветът, по предложение на Комисията, може да приема временни мерки в полза на засегнатата(ите) държава(и)-членка(и). Той действа след консултация с Европейския парламент.

[EUR-Lex - 12008E078 - BG - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from-bg#page=17>

10) Запишете идеите на дъската и помолете учениците да гласуват за една идея, която те (или мнозинството от тях) биха подкрепили.

11) Помолете учениците да се върнат към групите си. Като имате предвид процедурата за ЕГИ, помолете учениците да обмислят как биха постъпили с тази кампания, като се концентрират върху (**слайд 6 от презентацията**):

- Какво име ще дадете на кампанията?
- Какво ще направите, за да намерите партньори в 6 други държави от ЕС?
- За какви разходи ще се нуждаете от парични средства?
- Как ще наберете средства за кампанията си?
- Как ще представите идеята си, за да получите подписи?
- Как ще привлечете вниманието на медиите?

Учениците могат да си водят бележки в **Пакета за ученици**.

12) Съберете групите отново и попитайте за резултатите.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ НА УРОКА

13) Проверете дали учениците знаят какво трябва да направят за домашна работа (стр. 18—19).

ИЗБИРАЕМА ДЕЙНОСТ

Учениците правят кутия за предложения или провеждат онлайн анкета, за да разберат какви проблеми на равнището на ЕС интересуват други ученици в училището им.

ТЕМА 4: Развиване и популяризиране на европейска гражданска инициатива

ПЛАН НА УРОКА

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ:

- Създаване на собствена кампания от учениците
- Изследване на комуникационните умения

УЧЕНИЦИТЕ ЩЕ НАУЧАТ:

- Основните положения на успешната комуникация
- Осведоменост на аудиторията
- Какво трябва да се направи, за да бъде успешна кампанията

УЧЕНИЦИТЕ ЩЕ УПРАЖНЯТ:

- Планиране
- Ролеви игри
- Съвместна работа в екип
- Мозъчна атака
- Насочване на кампания

НЕОБХОДИМИ МАТЕРИАЛИ:

- Презентация в PowerPoint към тема 4

Стъпки на урока

ПРОВЕРКА НА ДОМАШНАТА РАБОТА

- 1) Учениците трябва да разгледат кампания, която биха могли да подкрепят. Покажете **слайд 2 от презентацията** или напишете на дъската следните заглавия: Текст; Снимки/видеоклипове; Графики; Партньори; Друго. Помолете учениците да опишат накратко успешните аспекти на кампанията, която са избрали, и да ги поставят под тези заглавия.

- 2) Отделете време, за да обсъдите защо учениците мислят, че тези кампании са били успешни най-общо.

Помислете за въпроси като:

- Широка подкрепа
- Практичност
- Социални/политически/икономически въпроси
- Области на действие на ЕС

За да разгледате успешни кампании:

https://citizens-initiative.europa.eu/find-initiative_bg?STATUS%5B0%5D=ANSWERED за да разгледате кампании, очакващи отговор:

https://citizens-initiative.europa.eu/find-initiative_bg?CATEGORY%5B0%5D=any&STATUS%5B0%5D=SUBMITTED&SECTION=ALL

- 3) Учениците бяха помолени да помислят за кампанията, за която гласуваха в урок 3, и за това какво биха направили, за да има успех чрез действия, предприемани онлайн и офлайн. Дайте им време да обсъдят тези идеи като клас.

Учениците трябва да помислят за следното:

- Как ще намерят хора в други държави.
- За какви разходи ще им трябват парични средства.
- Как ще наберат парични средства.
- Какви канали ще използват, за да достигнат до хората.
- До кого биха искали да достигнат.

ПОДХОДИ ЗА УБЕЖДАВАНЕ

- 4) Покажете **слайд 3 от презентацията** или помолете учениците да отворят стр. 20 от **Пакета за ученици**. Обяснете, че за да получи успешна подкрепа кампанията, трябва да убедим хората, че идеята ни е добра. Можем да използваме четирите подхода по-долу (или комбинация от тях), за да изложим аргументите си. На кой от тях, според учениците, хората ще реагират най-положително?

Логика: Има ли смисъл инициативата? Има ли пряка връзка между действието, за което се призовава, и например подобрения в обществото/икономиката/ежедневието/здравето?

Чувства: Проблемът свързан ли е с нещо, от което хората се страхуват? Колко по-добре ще се чувстват, ако проблемът бъде решен? Как ще се чувстват, ако не бъде решен/не се направи нищо? Проблемът свързан ли е с нещо, на което хората могат да съчувстват? Дали е нещо, което вдъхва надежда?

Етика: Има ли в него морален проблем? Морално грешен ли е проблемът? Дали не решаваме проблема само защото това е правилното нещо, което трябва да се направи (макар че може да има цена)?

Достоверност: Има ли надеждни източници, които подкрепят предложението ни (наука, изследвания и др.)? Има ли хора/групи, на които се възхищаваме или уважаваме (и които са доказали, че са компетентни), които са заели сходна позиция и участват в действието?

- 5) Поискайте учениците да Ви посочат четири или повече инициативи (това може да се онези, които са предложили в последния урок или нови, които са намерили) и ги запишете на дъската.

УПРАЖНЕНИЕ В УБЕЖДАВАНЕ

- 6) Разделете класа на двойки — А и Б.
- 7) Помолете учениците да си представят, че провеждат кампания в подкрепа на инициатива на входа на супермаркет. Ученик А трябва да избере инициатива, която според него може най-добре да бъде подкрепена, като се използва логика. Важно е да се подчертае, че не е необходимо учениците наистина да са съгласни с въпроса, който защитават.

- 8) Дайте на ученик А няколко минути, за да убеди ученик Б защо трябва да подкрепи инициативата. Ученик Б след това трябва да приведе контрааргументи; не е необходимо ученик А да отговаря.
- 9) Сега учениците разменят ролите си и ученик Б трябва да избере друга инициатива и да я защитава, като използва емоционални аргументи (чувства). Ученик А трябва да отговаря.
- 10) Продължавайте да разменят ролите, докато не обхванете етиката и достоверността по същия начин.
- 11) Помолете класа да разсъждава дали техният подход е бил най-добър за избраната инициатива. Доколко мислят, че са постигнали успех? Дали контрааргументите са посочили слабост в подкрепящите аргументи?

ОТГОВАРЯНЕ НА КОНТРААРГУМЕНТИ

- 12) Припомнете на учениците, че за да бъде успешна кампанията, те трябва да обмислят да използват повече от един подход (логика, чувства, достоверност, етика). Трябва освен това да вземат предвид и възможните контрааргументи и да се опитват да им отговорят, преди да бъдат повдигнати.
- 13) Покажете **слайд 4 от презентацията** или напишете следното на дъската: „Да забраним употребата на пестициди в земеделието.“
- 14) Учениците остават в същите двойки или разменят партньорите си. Кажете на учениците, че играят ролята на ученици на тяхната възраст. Като използва някой от подходите по-горе, който смята за подходящ, ученик А трябва да подкрепя това твърдение. Ученик Б трябва да се опита да намери контрааргументи.
- 15) След това учениците разменят ролите си, но този път Б (защитаващ твърдението) е ученик, а А (повдигащ контрааргументи) е фермер.
- 16) Помолете учениците да размишляват върху повдигнатите контрааргументи. Дали те се промениха, когато опониращият ученик влезе в ролята на фермер?

НАМИРАНЕ НА ДОПИРНИ ТОЧКИ

- 17) Посочете на учениците, че ако искат кампанията да получи възможно най-широка положителна подкрепа, трябва да убедят различни групи хора, които може да имат различни опасения.

Намирането на допирни точки и разбирането на различните гледни точки на разнообразните участващи страни е от ключово значение при изготвяне на законите на ЕС. Това ще се отнася и за идеята за закони, които гражданите иницират посредством ЕГИ. Ако Европейската гражданска инициатива събере успешно 1 милион подписа и Комисията реши да представи правно предложение, съзаконотателите, Европейският парламент и Съветът, трябва да постигнат компромис. Преди да представи предложение за законодателство, Комисията трябва да вземе предвид възгледите на всички страни, които ще бъдат засегнати; членовете на Парламента ще разгледат последиците върху хората и фирмите в избирателните си райони; а в Съвета представителите на всички държави от ЕС ще разгледат проблема на равнището на отделната държава, тъй като някои държави може да бъдат засегнати в по-голяма степен или по различен начин. Всички тези органи трябва да се договорят и да постигнат компромис, ако инициативата трябва да стане закон.

18) Покажете **слайд 5 от презентацията** или напишете следното на дъската: ученик, родител, бизнесмен, политик.

19) Разделете класа на 4 групи и задайте на всяка група една от ролите по-горе като персонаж, който представлява група от хора. Помолете учениците да отворят стр. 21 от **Пакета за ученици** и да запишат какви са опасенията на този персонаж и какво му дава чувство на сигурност.

20) Дайте на учениците няколко минути, за да обсъдят в групите и след това да представят пред класа това, което са написали. Подканете другите ученици да допълват списъците, ако те имат различни идеи.

21) Помолете всяка група да избере инициатива, която да популяризира пред своя персонаж. Какви средства трябва да използват? Кой подход или подходи ще са най-добри?

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ НА УРОКА

22) Обяснете на учениците, че за заключителната си задача трябва да създадат видеоклип за популяризиране на инициатива, която биха искали да стане закон на ЕС. Правилата са следните:

- Трябва да работят в групи от 3 или 4.
- Трябва да решат кой проблем според тях ще бъде подходящ за добра инициатива. Могат да използват един от обсъжданите в клас или да изберат друг.
- Трябва да създадат видеоклип в подкрепа на предложението си, който трябва да бъде с продължителност до 3 минути.
- Могат да играят роли във видеоклипа.
- Ако искат, могат да включат музика и/или графики във видеоклипа.
- Трябва да си осигурят разрешение за заснемане на определени местоположения или на други хора.
- Трябва да има списък с участниците, в който се посочва кой за коя част от проекта отговаря.

Дайте малко време на учениците да се разделят по групи и да изберат инициатива.

Ако има време, видеоклиповете могат да бъдат прегледани в следващия урок. Ако няма, видеоклиповете могат да бъдат качени в платформата за сътрудничество, използвана от училището. Учениците трябва да бъдат подканени да дадат положителни отзиви въз основа на проблемите, които са обсъждани по време на уроците. При желание учениците могат да гласуват за най-добрия видеоклип (без да имат право да гласуват за собствения си видеоклип).

ИЗБИРАЕМА ДЕЙНОСТ

Избрани ученици си представят, че са на изслушване в Европейския парламент, за да представят инициативата си. Други ученици са членове на Европейския парламент от различни държави и политически партии/предпочитания. Те може да задават въпроси и след това да решат дали подкрепят инициативата.

Запис на реално изслушване може да бъде намерен по-долу. Езикът може да се променя, като се кликне върху символа на нота: <https://multimedia.europarl.europa.eu>

Изходен тест

1. Колко граждани на ЕС са необходими, за да започнете Европейска гражданска инициатива?
 - a. 3 граждани на ЕС
 - b. 5 граждани на ЕС, живеещи в която и да е държава членка
 - c. 7 граждани на ЕС, живеещи в 7 различни държави членки
 - d. Няма минимално изискване
2. Можете ли да започнете Европейска гражданска инициатива по тема, която е важна за Вас и по която искате Европейската комисия за предприеме действия?
 - a. Да, всяка тема е възможна
 - b. Не, има ограничения
3. Кой може да подкрепя Европейска гражданска инициатива?
 - a. Граждани на ЕС на възраст над 18 години
 - b. Граждани на ЕС на възраст, която им позволява да гласуват на избори за Европейския парламент, или на поне 16 години в някои страни
 - c. Хора, живеещи в ЕС независимо от националността им
4. Вярно или невярно: Подкрепата от един милион души от държава в ЕС е достатъчна, за да бъде валидна гражданската инициатива.
 - a. Вярно
 - b. Невярно
5. Вярно или невярно: Европейската комисия е длъжна да приеме законодателен акт в резултат от валидна гражданска инициатива.
 - a. Вярно
 - b. Невярно
6. Коя от следните институции на ЕС е отговорна за регистрирането на гражданска инициатива?
 - a. Европейският парламент
 - b. Европейският съвет
 - c. Европейската комисия
7. Кой от следните договори установява Европейската гражданска инициатива?
 - a. Договорът от Маастрихт (1992 г.)
 - b. Договорът от Лисабон (2007 г.)
 - c. Договорът от Рим (1957 г.)

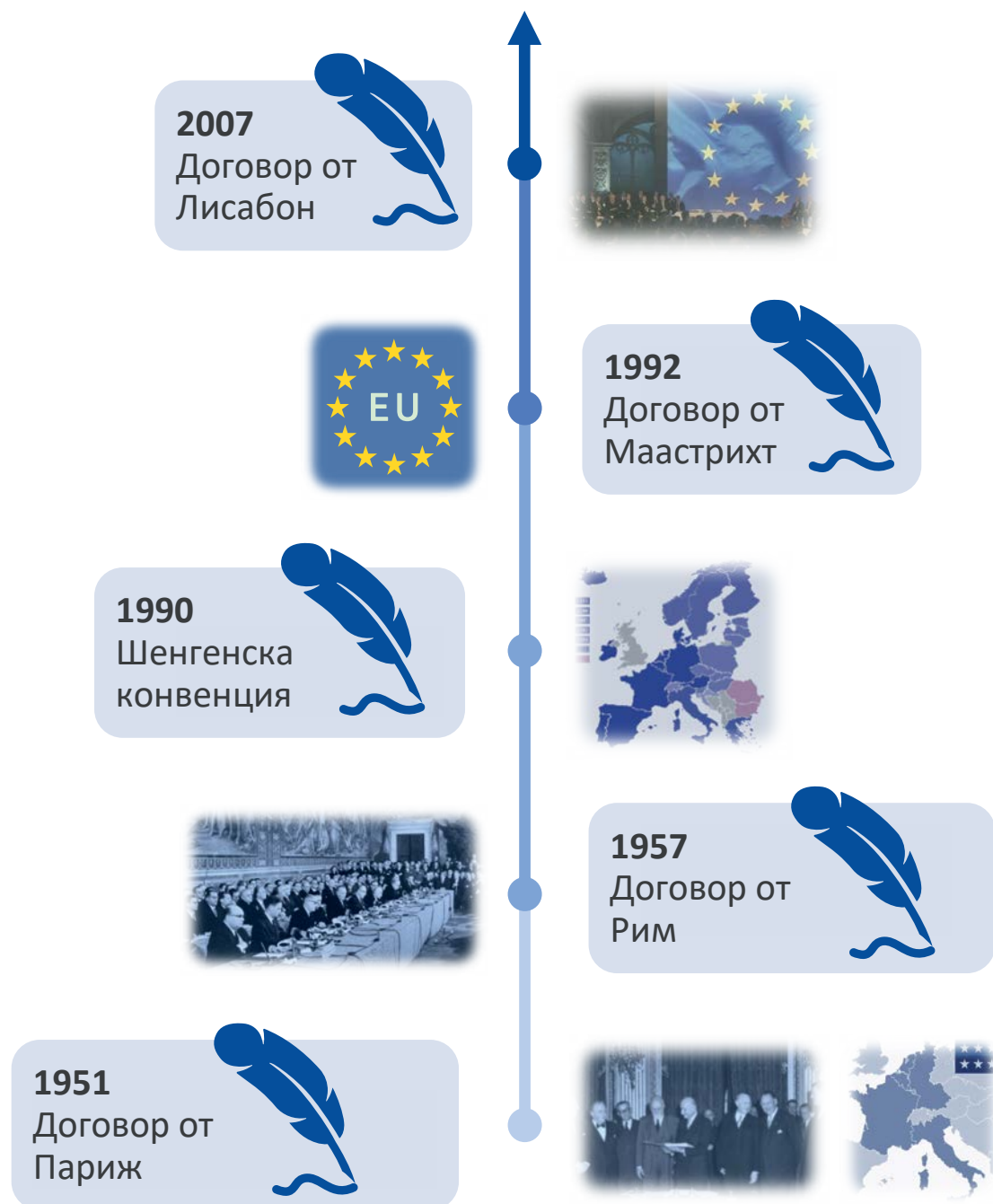
8. Каква форма на демокрация представлява Европейската гражданска инициатива?
 - a. На участието
 - b. Представителна
9. В какъв срок гражданската инициатива трябва да събере необходимия брой подписи?
 - a. 12 месеца
 - b. 2 години
 - c. Няма ограничение
10. Вярно или невярно: Хората могат да подкрепят инициатива само онлайн.
 - a. Вярно
 - b. Невярно

Ключ с отговори на изходния тест

1. С.
2. В. Не, има ограничения. За да започне, инициативата първо трябва да бъде регистрирана от Европейската комисия. Комисията може да регистрира само инициативи, които я призовават да действа по теми, по които тя има право да предлага законодателни актове. Ето защо, ако темата на нова инициатива не попада в обхвата на една от областите, в която Комисията може да предлага законодателство, тя не може да бъде регистрирана. Ако дадена инициатива противоречи на ценностите на ЕС, тя също ще бъде отхвърлена от Комисията.
3. В.
4. В. Невярно. Гражданската инициатива трябва да постигне 1 милион подписа и предварително определени прагове в поне 7 държави — членки на ЕС, за да бъде валидна.
5. В. Невярно. След срещата на организаторите на инициативата с Европейската комисия и публичното изслушване в Европейския парламент Комисията трябва да заяви какво действие ще предложи в отговор на валидна гражданска инициатива (ако има такава) и основанията си за предприемане (или не предприемане) на действие. Този отговор ще бъде под формата на съобщение, официално прието от комисарите и публикувано на всички официални езици на ЕС.
6. С.
7. В.
8. А. Гласуването за членове на Европейския парламент е форма на представителната демокрация.
9. А.
10. В. Хората могат да подписват формулярите за подкрепа и на хартия.

ИНФОРМАЦИОНЕН ЛИСТ ЗА ДОГОВОРИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Основни договори на ЕС

https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_bg

Представените по-долу договори представляват пет важни етапа в историята на Европейския съюз. Ако искате да получите повече информация, последвайте връзките след всяко поле с информация. Не забравяйте, че винаги можете да смените езика.

ДОГОВОР ОТ ПАРИЖ (1951 Г.)

Началото на Европейския съюз е поставено през 50-те години на миналия век, след края на Втората световна война. Целта е била да не се допусне друга война на европейския континент. Договорът от Париж е първата стъпка към европейска интеграция. С него се създава Европейската общност за въглища и стомана, която обединява шест европейски държави (Франция, Западна Германия, Италия, Белгия, Люксембург и Нидерландия). Търговията на въглища и стомана между тях можела да се осъществява без бариери. Основната цел на Европейската общност за въглища и стомана е била да интегрира икономиките на участващите европейски нации, за да се намали вероятността от конфликт и да стане ясно, ако някой от членовете използва стомана за производството на оръжия в подготовка за потенциална война.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0022>

ДОГОВОР ОТ РИМ (1957 Г.)

Този договор създава Европейската икономическа общност (ЕИО), която обединява шест държави (Белгия, Германия, Франция, Италия, Люксембург и Нидерландия), за да работят съвместно за интеграция и икономически растеж чрез търговия.

С договора се създава общ пазар на основата на свободното движение на стоки, хора, услуги и капитали. С него се създава и митнически съюз, който премахва вътрешните тарифи и въвежда общи тарифи за внос на стоки извън общността.

Много от институциите на ЕС, които познаваме днес, са създадени с този договор:

- Съветът на министрите
- Комисията
- Парламентарната асамблея (днес Европейският парламент)
- Съдът
- Икономическият и социален комитет

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0023>

ШЕНГЕНСКА КОНВЕНЦИЯ (1990 Г.)

С Шенгенската конвенция беше установено пространство за свободно движение без граничен контрол между подписалите я държави. Тя бе интегрирана в законодателството на ЕС, а разрастването на Шенгенското пространство продължава да бъде приоритетна цел и до днес.

<https://eur-lex.europa.eu/BG/legal-content/glossary/schengen-agreement-and-convention.html>

ДОГОВОР ОТ МААСТРИХТ (1992 Г.)

Това е договорът, с който се създава Европейският съюз. Наред с много други неща той въвежда идеята за „европейския гражданин“, която дава възможност на гражданите на която и да е държава в ЕС да живеят и работят във всяка друга държава членка. Той им предоставя и много други права и закрила.

Друга важна част от договора е, че той въвежда идеята за обща валута и координиране на икономическата политика, което води до създаването на еврото и Европейската централна банка.

С договора се централизират голям брой отговорности, които преди са били отговорност на националните правителства, с цел да се постигне по-нататъшна хармонизация в Европейския съюз. С него се въвеждат и някои промени в структурата на правомощията на институциите на ЕС.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0026>

ДОГОВОР ОТ ЛИСАБОН (2007 Г.)

Този договор надгражда и променя действащите към момента договори. Той дава правосубектност на Европейския съюз, което означава, че той може да подписва договори и да се присъединява към организации като единен орган. Той предоставя правнообвързващ характер на [Хартата на основните права](#), като ѝ дава същата юридическа сила като тази на Договорите. В него се поясняват и въпроси във връзка с компетентността на ЕС.

Особено важно е, че договорът предвижда засилване на демокрацията, като увеличава правомощията на Европейския парламент.

Той осигурява и механизъм, с който обикновените граждани могат да влияят пряко върху политиката и законодателството на ЕС. Това поставя началото на Европейската гражданска инициатива (ЕГИ).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=legisum%3Aai0033>

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/bg/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>

Прочетете повече за сега действащите договори в EUR-lex:

<https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-force.html>

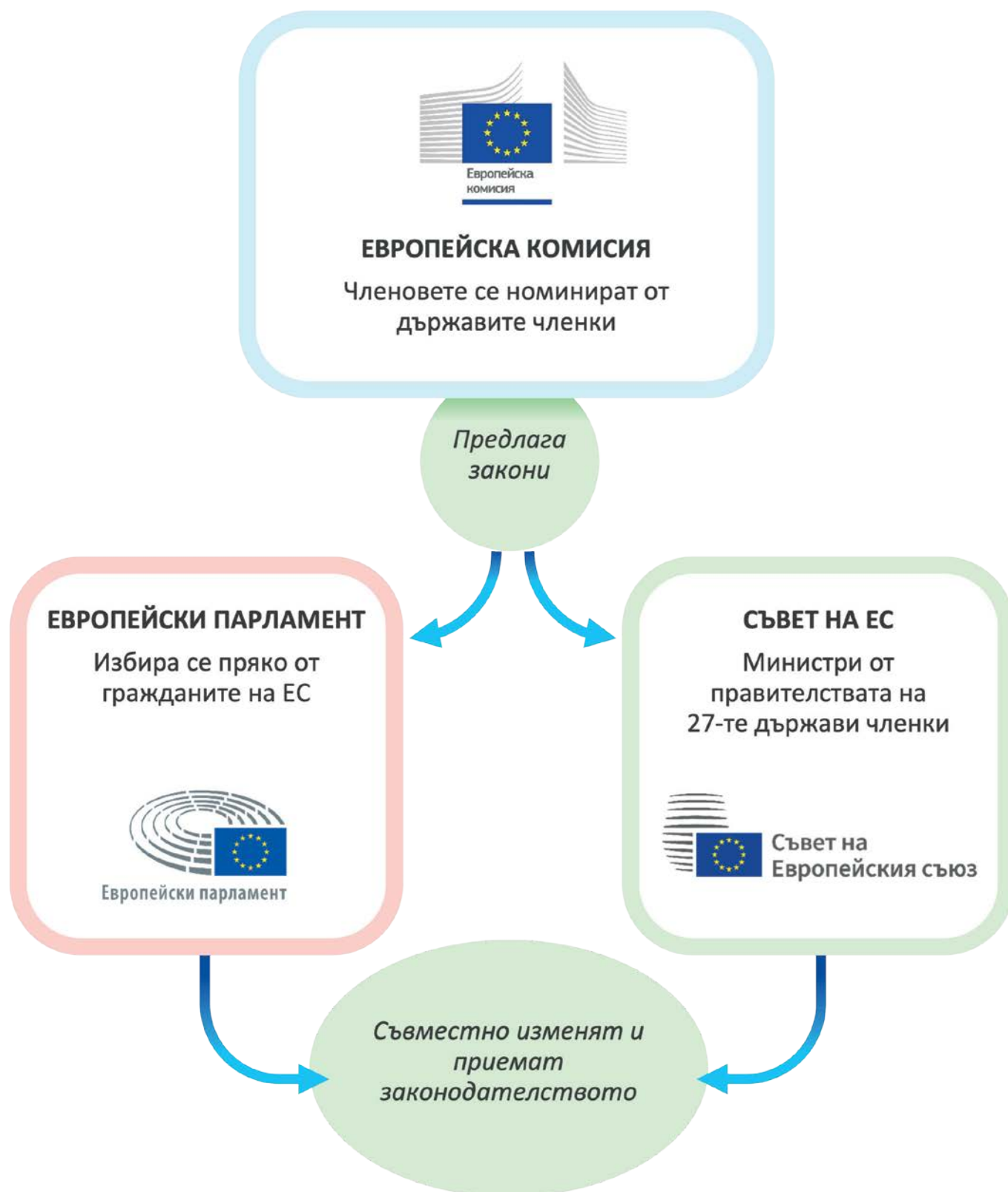
ОБЛАСТИ НА ДЕЙСТВИЕ НА ЕС (избрани)

Исключителна компетентност	Споделена компетентност	Допълваща компетентност
Митнически съюз	Единен пазар	Обществено здраве
Правила за конкуренцията	Заетост и социални въпроси	Промисленост
Парична политика	Селско стопанство	Култура
Търговия	Рибарство	Туризм
Морски растения и животни	Околна среда	Образование и обучение, младеж и спорт
	Защита на потребителите	Гражданска защита
	Транспорт	Административно сътрудничество
	Трансевропейски мрежи	
	Енергетика	
	Правосъдие	
	Основни права	
	Миграция и вътрешни работи	
	Обществено здраве	
	Научни изследвания и космическо пространство	
	Сътрудничество за развитие и хуманитарна помощ	

Научете повече:

https://citizens-initiative.europa.eu/faq-eu-competences-and-commission-powers_bg

ЗАКОНОДАТЕЛЕН ПРОЦЕС НА ЕС

Европейска
гражданска
инициатива

Служба за публикации
на Европейския съюз

